

СТАНОВИЩЕ

относно дисертация за присъждане на образователната и научна степен
„Доктор“

в професионално направление 1.3. „Педагогика на обучението по (Методика
на обучението по музика)“

Тема на дисертацията: „ЗВУКОВИТЕ ИКОНИ НА БЪЛГАРИЯ. ЦИКЪЛЪТ ОТ ПЕСНИ
НА СТЕФАН ДРАГОСТИНОВ КАТО ОСНОВА ЗА МЕТОДИЧЕСКИ МОДЕЛ В ОБУЧЕНИЕТО
ПО НАРОДНО ПЕЕНЕ“

Автор: Кристина Иванова Карамфилова, редовен докторант, обучаван в
Софийския университет „Св. Климент Охридски“

Становище: проф. д.изк. Лозанка Георгиева Пейчева

Научен ръководител: доц. д-р Жан Гологанов

Представеното за рецензиране дисертационно изследване се фокусира върху актуална тема и предлага сполучлив методически модел за вокалното обучение на народния певец в сферата на професионалното образование.

Дисертационният труд е разработен в обем от 174 страници и е структуриран в увод, три глави, заключение, библиография и приложения.

В **Увода** ясно са отбелязани актуалността и значимостта на изследваната проблематика, основната цел, задачи и хипотеза на изследването.

В **Първата глава** са разгледани някои проучвания, свързани с вокалната педагогика чрез народни песни при солово и хорово пеене, както и изследвания на народната песен в музикално-теоретичен план. Изведени са известни специфики в изкуството на българското фолклорно пеене, както и методически аспекти на обучението по народно пеене (правилна постановка, добро звуководене (владееене на видовете атаки, владееене на регистрите, овладяно легато), вокалообразуване (правилно интониране и възпроизвеждане на песенния репертоар, достатъчна степен на слухова ориентация) и др.). Точно е отбелязано, че едни от най-ярките отличителни характеристики на българското народно пеене са качествата на гласовете и начинът на звукоизвличане.

По-нататък се изяснява ролята на ансамбловото музициране като фактор и условие за вокалното развитие на народния певец. Ясно са открити два типа ансамброво музициране, прилагани в обучението на бъдещите професионални народни певци: ансамброво пеене на автентичен (необработен) фолклор и ансамброво пеене на аранжиран фолклор. Основателно се отстоява мнението, че чрез пеенето в посочените ансамблови формации, всяка от които има своите специфични характеристики, учениците формират, развиват и обогатяват своите вокални умения и възпитават усет за колективно, съгласувано, спято, заедно пеене в процеса на конкретното музикално взаимодействие.

Втората глава разгърнато представя цикъла „Звуковите икони на България“, който е част от творческия проект на композитора Стефан Драгостинов „Антология на българския фолклор“. В разработката ясно е посочено, че „Звуковите икони“ са поредица от авторски песни, вдъхновени от българския фолклор, всяка от които е уникален източник и стимулатор на индивидуални и групови творчески изяви на певците. Направено е уточнение, че силен тласък към създаване на музика дава формирането на формация „Драгостин фолк“, наричана от композитора „моят инструмент за създаване на музика“, за която точно е отбелязано, че „осъществява една своеобразна симбиоза между композитор, творчество и колектив“. Още един важен акцент, върху който Кристина Карамфилова спира своето внимание, е спецификата на композиционния език и стил в цикъла „Звуковите икони на България“. От перспективата на личния си опит като участник във формацията „Драгостин фолк“ Карамфилова предлага своите наблюдения и рационализации върху творческия контакт с композитора и полезната продуктивност в съвместната им дейност. Разгледани са различни начини за стимулиране на изпълнителите, за провокиране на тяхното емоционално отдаване на музиката, за укрепване на формацията. Добре е изяснено, че в активното търсене на свой собствен творчески почерк Стефан Драгостинов прилага оригинални педагогически похвати, стимулиращи спонтанното музициране, творческата свобода.

Третата глава е най-голяма по обем, разкрива извършената огромна работа по осъществяване на емпиричното изследване и съдържа най-важните приноси. Тя се съсредоточава върху представянето и прилагането на модел за вокално обучение, базиран на емблематични песни от цикъла „Звуковите икони“ на композитора Стефан Драгостинов.

Последователно и детайлно са представени: спецификата на изследването (с необходимото уточнение, че обикновено обучението по народно пеене е индивидуализирано и ориентирано към ученици от различни възрасти); организацията и реализацията на качествено изследване (педагогическият експеримент е проведен в рамките на една учебна година с ученици от осми, девети и десети клас в НМУ „Любомир Пипков“, гр. София с цел проверка на достоверността на хипотезата, че чрез прилагането на избрания модел вокалното обучение на учениците със специалност „народно пеене“ се оптимизира); наблюдението върху усвояването на новите методични единици (разгърнато и детайлизирано представено в различните негови етапи и форми); приносът на камерните ансамбли за вокалното развитие на учениците. Основни методи прилагани в условията на това експериментално проучване, са: наблюдението, включеното наблюдение, анкетните проучвания сред вокални педагози.

В дисертацията много добре е изяснено, че максималното изнасяне на звуковата енергия в пространството и реализирането на красив, леещ се звук при народното пеене може да се осъществи ефикасно в педагогическата практика с постоянна и целенасочена работа върху изграждане на базовите елементи на вокалната култура: качествено производство на звук; овладяване на певческо дишане; прецизно интониране и интонационна стабилност; правилна певческа артикулация и овладяване на щрихово разнообразие.

Може определено да се каже, че разработеният модел за активна работа върху развитието на „фолкорния глас“ прави много добро впечатление и е с подчертан приносен характер. Той е нов и позитивен момент в обучението по народно пеене в частта му, свързана с формирането на умения, отнасящи се до основните елементи на вокалната техника – гласова постановка, правилно дишане, интонация, музикална памет, звукоизвличане, овладяване на традиционната орнаментика, усъвършенстване на артикулационния апарат, постигане на подвижност, лекота и пъргавина на гласа, развитие на диапазон, изпълнителски стил и др.

Създаденият от Кристина Карамфилова „Комплекс от технически упражнения за вокална постановка“ се прилага в педагогическата практика и се оценява като „разнообразен и иновативен“, „новаторски“, „съвременен“, „атрактивен“, „ефективен“ от вокалните педагози, които са включени в анкетните проучвания. Това показва, че създаденият и възприет модел е приложим, полезен и може да обогати педагогическата практика на заинтересованите вокални педагози, които го използват.

В последната част на трета глава е разкрита сплотяващата сила и ефикасност на пеенето в камерен ансамбъл. Убедително е показано как колективното музициране може да пре моделира индивидуалното поведение и да усъвършенства вокалните умения на младите народни певци.

В **Заключението** се прави коментар на постигнатите резултати и се очертават перспективи за бъдещи творчески и педагогически търсения в сферата на развитието и усъвършенстването на фолклорното пеене.

Към текста могат да се отправят препоръки, свързани с цитиране на авторите, някои терминологични неясноти, допускане на правописни и граматически грешки. От известно прецизиране се нуждае изписването на някои въведени в съдържанието на дисертацията имена. Едни от цитираните в текста изследователи и творци са представени с академичните им звания (с. 32-33), при други тези звания са пропуснати (с. 15-16; 32). Добре е да се възприеме един начин – всички въведени имена да бъдат посочени със съответните академични звания или всички въведени имена да бъдат без посочване на техните академични звания. По отношение на терминологията е добре да се прецизира употребата на използваното понятие („фолклорен глас“ (83, 97, 136), което не е ясно дефинирано в дисертацията. Не се разбира еднозначно какво значение е вложено в словосъчетанието „фолклорен глас“, което Кристина Карамфилова използва. Такова уточнение може да се направи още в началото на съответната глава. Споменатите препоръки са от техническо естество и не поставят под съмнение достойнствата на труда на Кристина Карамфилова.

Основен принос и актуална заслуга на изследването е неговият висок практико-приложен аспект. През призмата на личен педагогически и изпълнителски опит, то представя достатъчно убедително разработен методически модел за развиване на човешкия глас чрез елементи и фрази, взети от цикъла „Звукови икони на България“.

Авторефератът достоверно отразява съдържанието на дисертационния труд.

Във връзка с темата на дисертацията са отбелязани три публикации, които представят работата на докторанта в процеса на изследването.

Заклучение

Посочените достойнства на труда ми дават основание да гласувам „за“ присъждането на образователната и научна степен „Доктор“ на Кристина Иванова Карамфилова.

02.10.2017

Проф. д.изк. Лозанка Пейчева